

Proč se stát včelařem a jak včely správně pochopit

Nejprve mi dovoluďte dvě malé úvahy začátečníků. Slyšel jsem je na kurzu pro včelaře, které každoročně pořádám ve Vědeckotechnickém parku v Roztokách u Prahy. Říkejme jim třeba Mírek a Eva. Na začátku kurzu se vždy každého účastníka ptám, proč chce včelařit. Mírek, budoucí včelař, odpověděl následovně: „Víš, já o včelách nevím zhora nic, ale věřím, že se na nich naučím vydělávat peníze, že budu čerpat všechny ty zemědělské a vzdělávací dotace. Můj plán je vybudovat enviromentální ekocentrum zaměřené na včelařství a ještě nějaké to muzeum medových pralinek, protože v Česku žádné není, a já bych to chtěl ukázat lidem. Zkušenosti mám jen částečné, mám 4 úly a v nich 2 včelstva, co přežila, a takto to vedu už čtyři roky. Určitě se chci naučit vyrobit hodně medu a vyrábět medovinu. A prodat ze včel vše, co se dá, abych nemusel v práci dřít jak mezek. A taky budu dělat vzdělávání veřejnosti a brát za to prachy. Příroda je přece dobrá dojná kráva, ne? zakončil s úsměvem.“

To Eva byla skromnější: „Chtěla bych včely hlavně poznat a mít něco málo medu pro vlastní rodinu. Když se mi bude dařit, tak celkem bych pečovala jen o tolik včelstev, abych zvládla partnera, dvě děti a domácnost. To víš, u domu máme krásnou zahradu, ale na stromech nevidím žádnou včelku, která by všechny ty květy opylovala.“

Ty dvě odpovědi jsou důkazem, že při zájmu o včelaření se mnohdy setkávám s různými vizemi a přáními, proč si pořídit včely. Doporučil bych proto se o věc zcela zajímat, než dojdete k rozhodnutí, že včely

vás budou naplňovat a budete se z nich těšit. Začít včelařit bez lásky ke včelám a jen za účelem zisku mnohdy vede ke zklamání.

Nejraději mám, když se do včelaření ponoří člověk, který navazuje na rodinnou tradici. Syn nebo dcera svého otce nebo vnuci dědečka, který včelařil, a chtějí se zdokonalit, naučit se moderním a racionálním metodám vedení včelstev. Být vzdělán v oboru včelařství je investice na celý život, protože každý rok je jiný a každá věc, kterou uděláte v jednom roce, ve druhém již nemusí platit. Změny v přírodě v posledních letech, jako je extrémní sucho a teplo, to jenom potvrzují. Mírné zimní období zase nahrává různým nemocem včel, a připravit včely na dobu strádání je poměrně těžké. Vyžaduje to neustálé sledování zdravotního stavu včel, ale taky okolí, v prvé řadě zemědělské krajiny, kde mohou být neuváženě použity postřiky, které včelám škodí. K nemocem včel je třeba přistupovat hlavně preventivně, a když již toto umíme, je potřeba vědět, jak včelám pomoci, i když přes naši péči onemocní. Věst včely během včelařského roku tak, aby byly spokojené a svůj život prožily s výsledkem, který nás bude těšit, by mělo být vrcholem snahy každého včelaře.

Nejde vždy pouze o med a další významné včelí produkty, ale o obyčejnou lidskou radost a pokoru k dokonalému včelímu společenství. Že na včelách můžete vidět jejich neutuchající puls tvorby svého díla, stavby plástů, přinášení sladiny, kterou později zpracují na výtečný med. Nebo

propolis, který využijí jako dezinfekci svého úlového prostředí, a člověk pak třeba na propolisovou tinkturu. „Bochníky“ pylu, jímž se říká rousky, které přinášejí do buňek. Vodu, kterou včelstvo shání okolo úlu a donáší, když má žízeň.

Že můžete vidět česno plné včel strážkyň a létavek, ale i mladých včel, které se teprve učí vše poznávat. Slyšet ten bzukot a šrunc, který před úlem panuje. Otevřený úl vás uchvátí svojí vůní a systémem určité zákonitosti a všudypřítomné harmonie.

Že máte možnost ochutnat přímo z plástu čerstvý med a vidět, že hemžení včel dělnic je obří dílo. Sám mám moc rád, když vidím matku (dříve se jí říkávalo „královna“), jak se pohybuje mezi svitou doprovodných včel a v sezoně neúnavně klade vajíčka rychlostí jedno za 27 vteřin, tedy přibližně až 3 200 vajíček za 24 hodin.

Je potřeba vědět, do jaké vzdálenosti včely létají a dělají to nejcennější... opylování. Na to myslíte, prosím, s největší důležitostí, protože bez toho bychom tady nebyli ani my lidé. 80–96 % hmyzosnubných rostlin opylují včely, veškerý ostatní hmyz, jako jsou včely samotárky, čmeláci a další pouze ten zbytek.

Možnost mít domácí včelí produkty a vědět, jak vznikají. Začínajícím včelařům říkám, že existuje šest základních produktů včel, ale že jich je mnohem víc. Jistě známe med, vosk, propolis... méně již materi kašičku, či pyl a téměř vůbec včelí jed. Za nadprodukt lze označit opylovací činnost včel, ale jistě neméně zajímavá je i samotná radost z chovu včel. Jak si jinak vysvětlit, že každý, kdo začal se včelařit, má včely „doživotně“? S oblibou říkám: „Jakmile začnete včelařit, usadí se vám včelky vedle srdeční chlopníčky a už vám je nikdo nikdy nevezme, protože tuhle diagnózu budete mít napořád.“ Může vám to potvrdit každý, kdo začal.

Dovolil bych si zde připomenout i několik včelařských osobností, které jsem znal osobně, ale bohužel již odešli do včelařského nebe. Vladimír Řeháček, můj výtečný učitel včelařství v SOUV Nasavrky a propagátor úlu Eurodadant. Nebo velmi vzdělaný Karel Sejk. Jako první v České republice měl otočný úl z Maďarska, a já jej následoval o čtyři roky později. Další je Václav Smělý a jeho polystyrénový úl. Již před více než 40 lety věděl, jak včelstvo potřebuje teplo. A nesmím zapomenout na Vladimíra Veselého, který má dokonce i po sobě pojmenovanou hvězdu na nebi. To byl vědec-srdcař a jako jeden z prvních u nás